

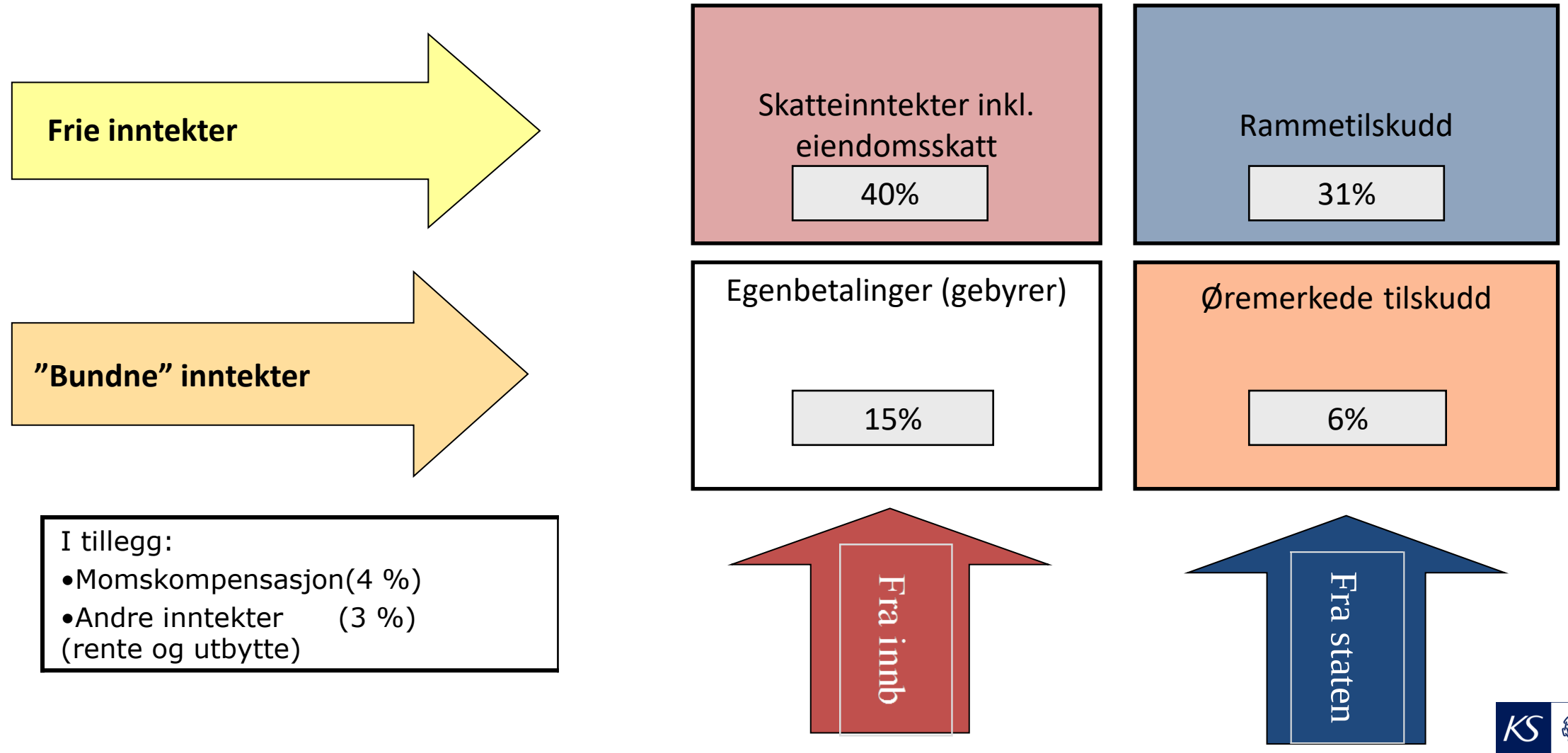
Inntektssystemet og rammer for inntektssystemutvalget

Sigmund Engdal, KS, 4. februar 2022 – Indre Østfold regionråd

Hovedtemaer

- ✓ Dagens inntektssystem i korte trekk
 - Blikk på Indre Østfold regionen
- ✓ Inntektssystemutvalget
 - Mandat
 - Innspill til utvalget

Finansiering av kommunesektoren

Skatteinntekter og inntektsutjevning

- ✓ Hvor store forskjeller kan det være i skatteinntekter (inntekt og formue) **per innbygger?**

To hensyn:

- Kommunenes skatteinntekter skal ha lokal forankring
- Likeverdig tjenestetilbud

- ✓ Tre virkemidler som i dag benyttes for å avveie mellom disse hensynene:

- Hvilke skatter som skal inngå i kommunenes skatteinntekter

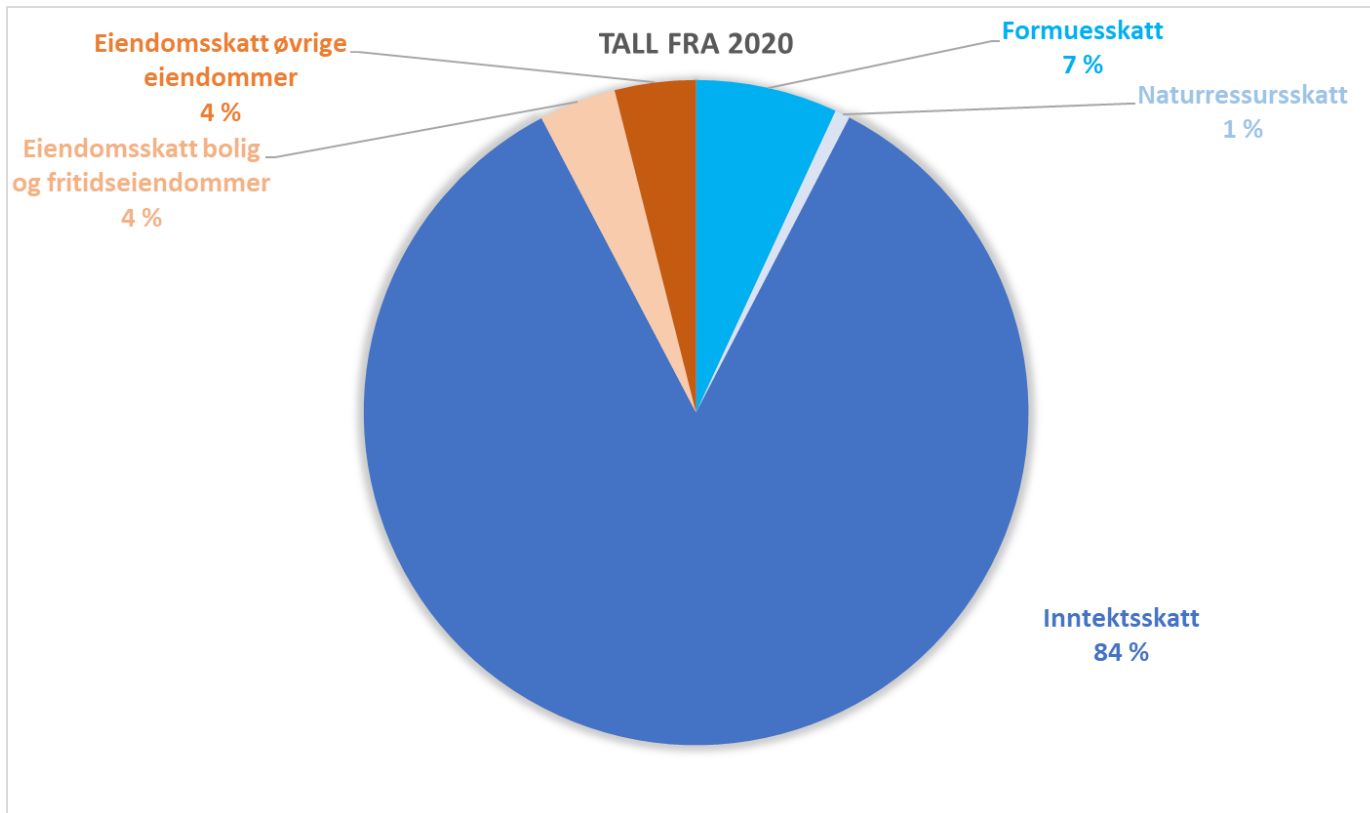
- Skattenes fordelingsprofil er forskjellig

- Utjevning av skatteinntektene (inntektsutjevning), både hvilke skatter som skal inngå i utjevningen og utforming av selve utjevningsordningen

- Skattens andel (inkl. eiendomsskatt) av kommunenes samlede inntekter

- utgjør i dag 40 pst av samlede driftsinntekter. Justert ned fra 45 fra 2009, tidligere et mål på 50 pst (vedtak Stortinget)
 - Lokal skatt påvirkes ikke bare av nasjonale regler, men av lokal sysselsetting, lønnsnivå og sammensetting av næringer.

Kommunenes skatteinntekter (40 pst av samlede inntekter)

- Skatt på inntekt og formue, samt naturressursskatt inngår i inntektsutjevningen
- Eiendomsskattene utjevnes ikke

Samlet har kommunene i regionen et skattegrunnlag for skatter som utjevnes som er kroner 5 300 per innbygger lavere enn landssnittet.

UTLIGNEDE SKATTER - SKATTEÅRET 2020

	Formuesskatt		Inntektsskatt		Naturressursskatt		Totalt skatter som utjevnes	
	Kr per innb	Andel	Kr per innb	Andel	Kr per innb	Andel	Kr per innb	Andel
Marker	1 645	66 %	25 387	84 %		0 %	27 032	81,7 %
Indre Østfold	1 416	57 %	25 917	85 %	766	293 %	28 099	84,9 %
Skiptvet	1 062	43 %	24 995	82 %	752	287 %	26 809	81,0 %
Rakkestad	1 624	66 %	25 341	83 %		0 %	26 965	81,5 %
Sum Indre Østfold	1 436	58 %	25 749	85 %	615	235 %	27 799	84,0 %
Landet	2 475	100,0 %	30 366	100,0 %	261	100,0 %	33 103	100,0 %

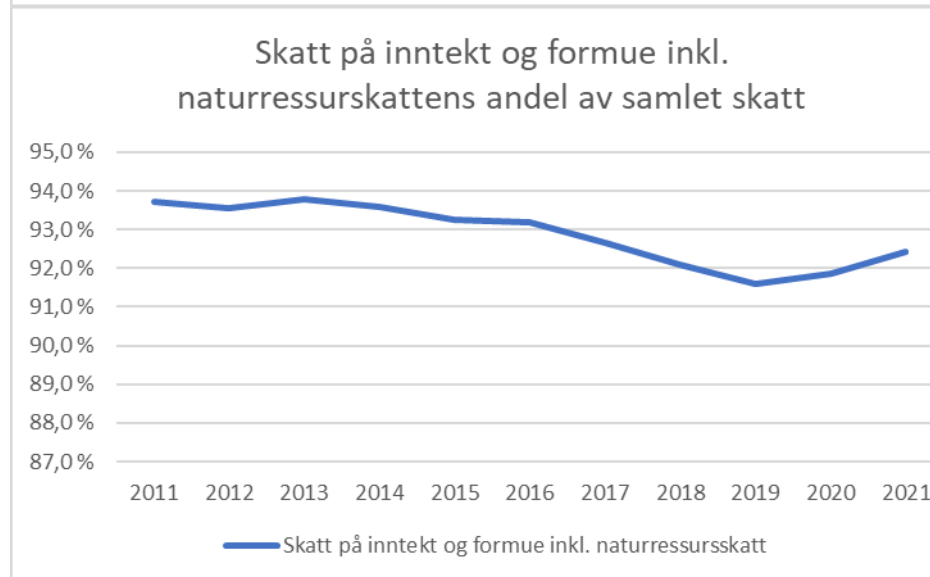
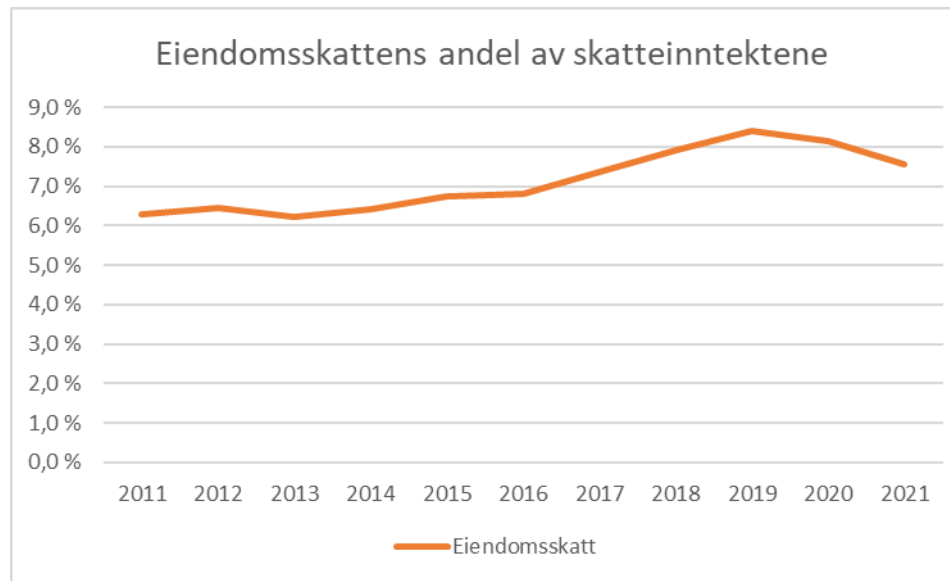
Eiendomsskatteinntekter varierer mye mellom kommunene i regionen, både når det gjelder størrelse og skattekilde.

EIENDOMSSKATTER - REGNSKAP 2020

	Bolig og fritidseiendom		Annen eiendom		Samlet eiendomsskatt	
	Kr per innb	Andel	Kr per innb	Andel	Kr per innb	Andel
Marker	2 527	188 %	1 522	108 %	4 049	147 %
Indre Østfold	0	0 %	975	69 %	975	35 %
Skiptvet	0	0 %	3 544	250 %	3 544	128 %
Rakkestad	3 094	230 %	514	36 %	3 608	131 %
Sum Indre Østfold	573	43 %	1 106	78 %	1 679	61 %
Landet	1 346	100,0 %	1 415	100,0 %	2 761	100,0 %

Eiendomsskatteinntektene er en del av det nasjonale skatteanslaget for kommunene

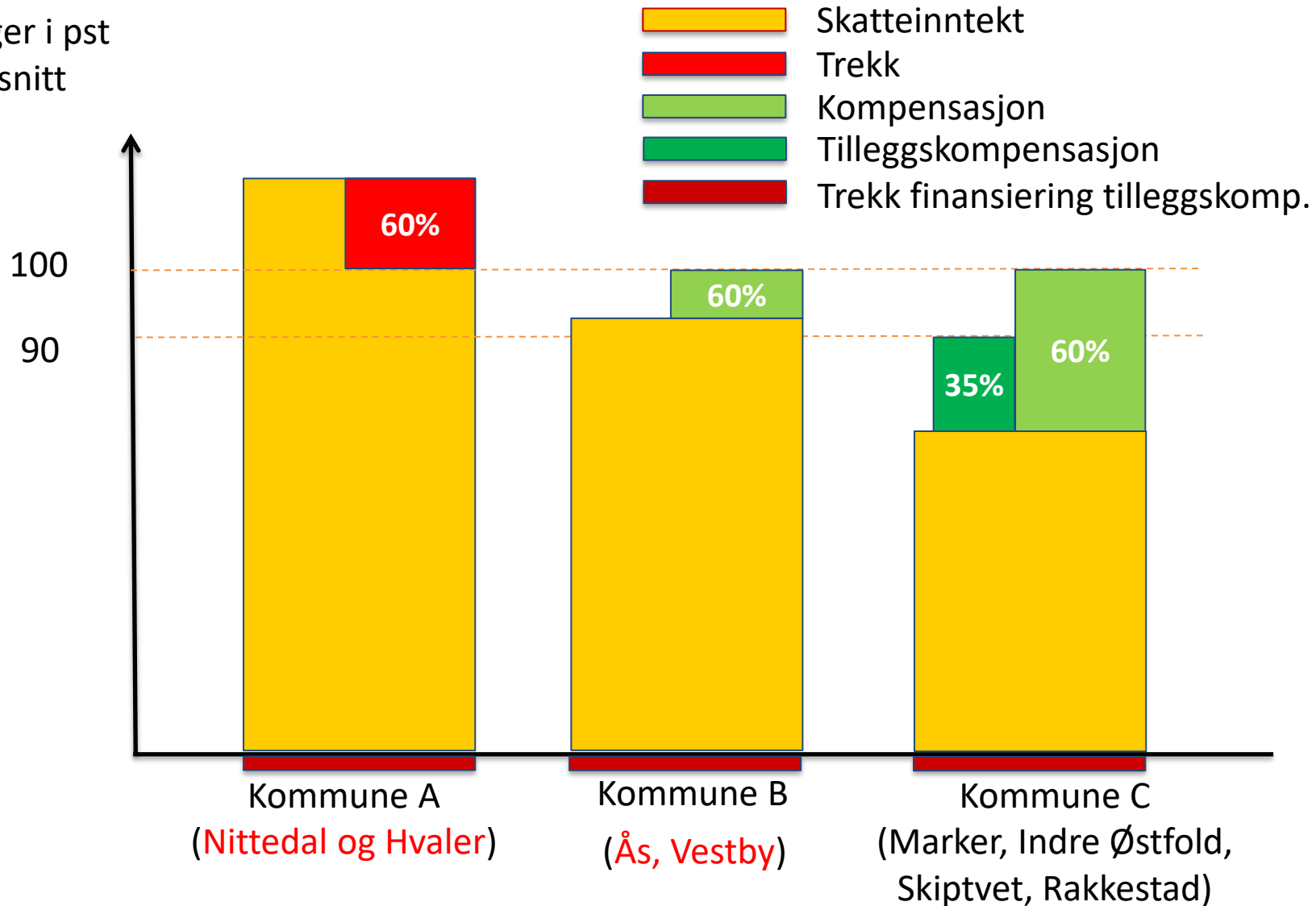
Andre kommuners beslutning om eiendomsskatt har dermed innvirkning også skatteinntektene i kommunene i Indre Østfold regionen

Dagens delvise inntektsutjevning

(skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt)

Skatt per innbygger i pst
av landsgjennomsnitt

Indre Østfold regionråd ble tilført 270 mill. kroner i skatteinntekter gjennom dagens utjevningsordning i 2021

Skatt på formue og inntekt, samt naturressursskatt per innbygger i 2021

	Før utjevning		Etter utjevning	
	Kroner per innb	Andel av landssnitt		
Marker	29 827	82,1 %	34 316	94,4 %
Indre Østfold	30 086	82,8 %	34 329	94,4 %
Skiptvet	29 927	82,3 %	34 321	94,4 %
Rakkestad	28 549	78,5 %	34 252	94,2 %
Sum Indre Østfold	29 853	82,1 %	34 317	94,4 %

Kommunene har også andre produksjonsskatter og havbruksfondsinntekter, ujevnt fordelt og utjevnes ikke – dvs. kommunen beholder inntektene selv

- Konesjonsavgift om lag 650 mill. kroner
- Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg
Varierer fra år til år (900 mill. kroner i 2020 og 1,3 mrd. kroner i 2019)
- Havbruksinntekter – fordeles mellom kommunene som har klarerte områder for oppdrett, og i tillegg får kommunen hvor det klareres nye områder noe ekstra (2,4 mrd. i 2018, 0,5 mrd. i 2019, 2,2 mrd. i 2020, 1 mrd. i 2021).

Ny ordning fra 2022

- Produksjonsavgift
- 35 pst av auksjonspris på nye klarerte områder for oppdrett
- I tillegg er det også noen kommuner som har utbytteinntekter, etter salg av kraftverk o.l.

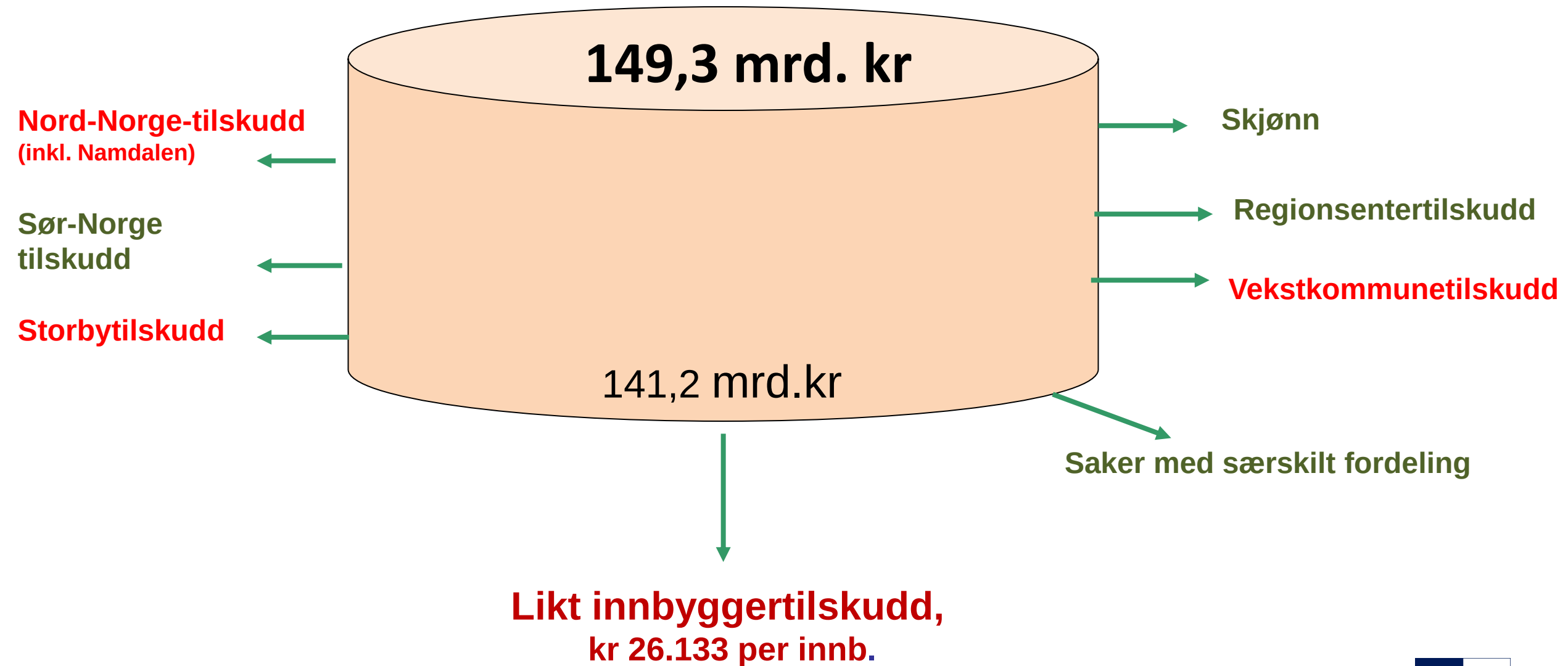
Inntektssystemet - rammetilskudd

Inntektssystemet for kommunene – Fordeling av frie inntekter

- **Likeverdig tjenestetilbud** til innbyggere i hele landet
 - Utjevning av strukturelle kostnader og ulikheter i skatteinntekter
- **Regionalpolitiske målsettinger** knyttet til bosetting og næringsliv
- **Tilfører kommunesektoren inntekter**
 - Kommunenes egne inntekter (skatt, gebyrer etc.) er ikke tilstrekkelige
- **Inntektssystemets tosidighet**
 - likeverdig tjenestetilbud - større utjevning
 - regionalpolitikken - større forskjeller

Inntektssystemet for kommunene 2022 (rammetilskudd)

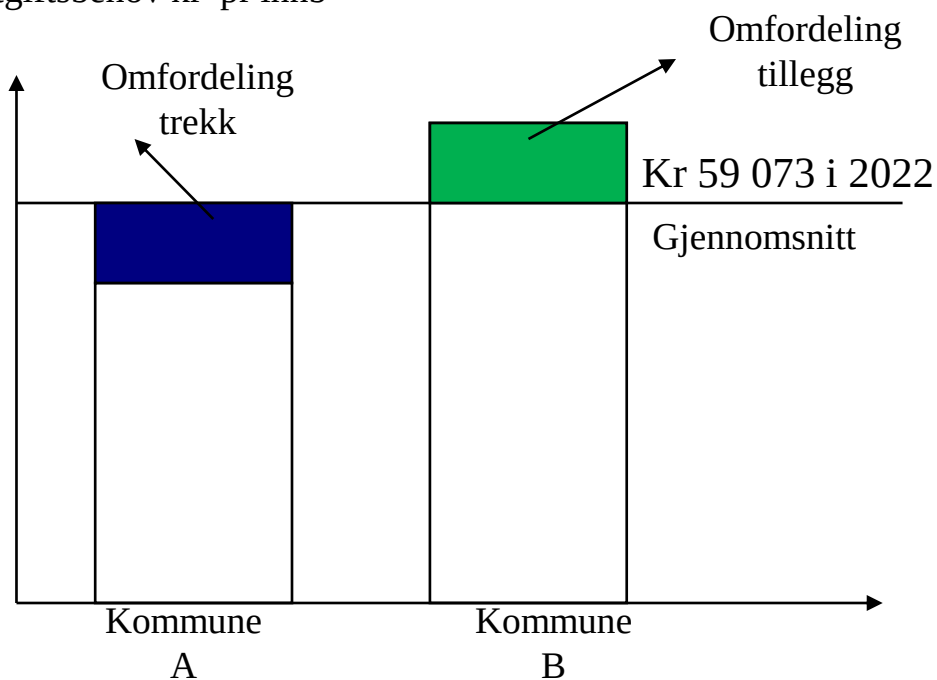
Indre Østfold regionen får en liten andel av de regionalpolitiske tilskuddene

REGIONALPOLITIKK I INNTEKTSSYSTEMET 2022, KRONER PER INNBYGGER							
	Sør-Norge tilskudd	Nord-Norge tilskudd	Vekstkommune- tilskudd	Storby- tilskudd	Regionsenter- tilskudd	Skjønns- tilskudd	Sum
Marker	1 537					138	1 675
Indre Østfold					143	73	216
Skiptvet						131	131
Rakkestad						73	73
Sum 4 kommuner	91	0	0	0	106	80	278
Landet	150	417	27	113	38	183	927

Likeverdig tjenestetilbud - utgiftsutjevningen

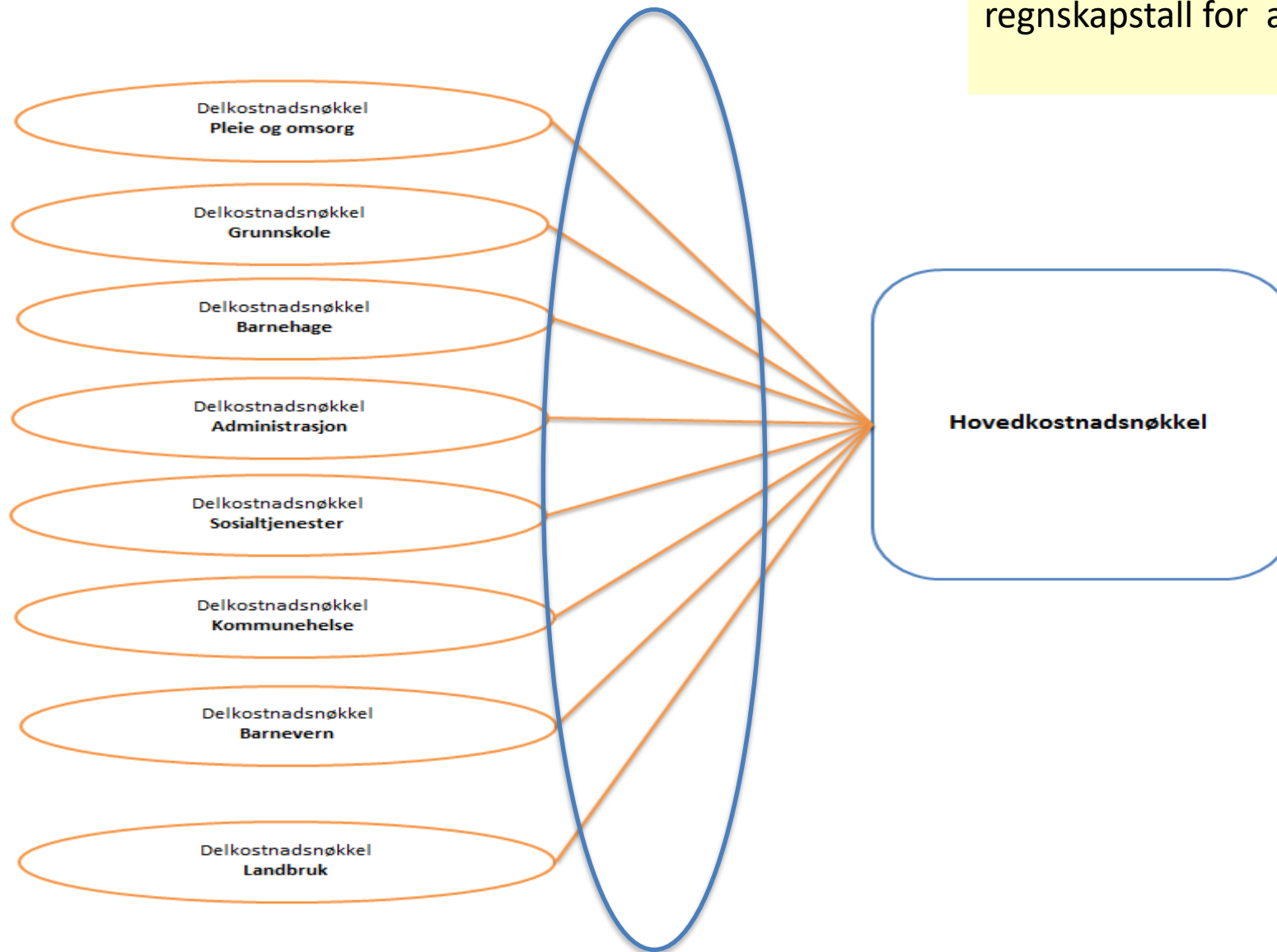
- For at kommunene skal kunne gi et **likeverdig tjenestetilbud** gi det **full kompensasjon (100 %)** for ulike **ufrivillige** kostnads- og etterspørselsforhold (gjelder nasjonale velferdssektorer)
- Ulike forutsetninger for å gi likeverdige tjenester fanges i hovedsak opp gjennom
 - Alderskriterier, f.eks. 6 – 15 år
 - Sosioøkonomiske kriterier, f.eks. opphopningsindeks, ikke gifte over 67 år
 - Strukturelle kriterier, f.eks. reiseavstand (sone og nabokriteriene)

Beregnet utgiftsbehov kr pr innb

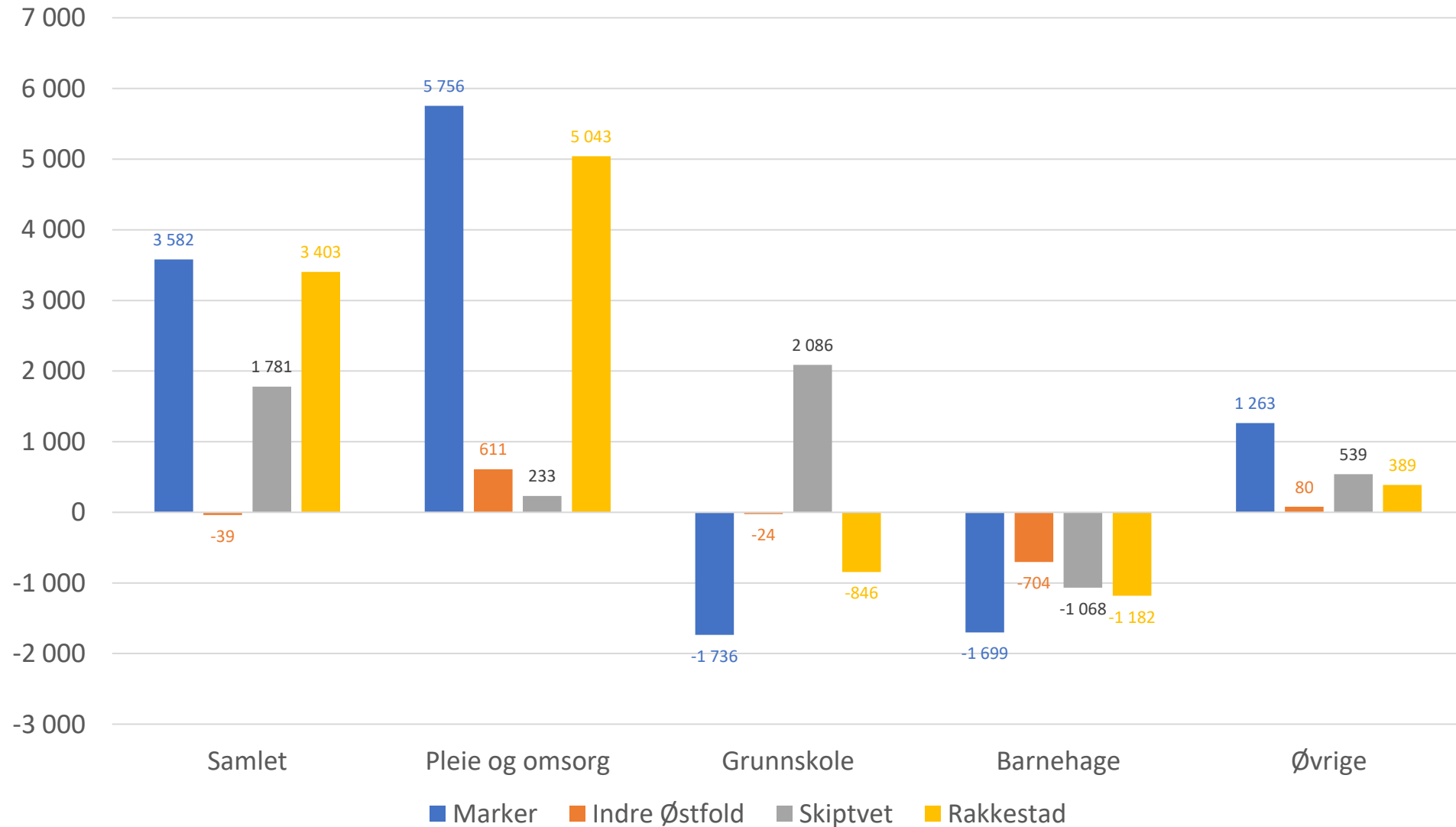
Hvordan kommer man fram til indeksen for utgiftsbehov?

Sektorenes andeler i hovednøkkelen på basis av regnskapstall for alle kommuner – oppdateres årlig

Utgiftsutjevningen i Indre Østfold regionen

Utgiftsbehov sammenlignet med landssnitt, kroner per innbygger

Inntektssystemutvalget – mandatet

Overordnede rammer

Generalistkommuneprinsippet ligger fast

Mest mulig nøytralt med hensyn
til kommunesammenslåinger

Alle kommuner skal kunne tilby gode og likeverdige tjenester

- Inntektssystemet fortsatt skal bestå av både inntektsutjevning og utgiftsutjevning

Ikke legge føringer eller insentiver på
hvordan kommunene organiserer seg

Provenynøytral ramme

Inntektssystemutvalget – mandatet (2)

Forventninger

Helhetlig gjennomgang

- vurdering av dagens inntektssystem og elementene i dette og hvordan de virker sammen
- komme med et forslag til utforming av inntektssystemet

Vurdere:

- i hvor stor grad inntekter og utgifter bør utjevnes, og hvordan denne utjevningen bør innrettes
- hensynet til enkelhet vs. hensynet til rettferdighet og treffsikkerhet
- i hvilken grad stabilitet fra år til år skal vektlegges
 - behov for en inntektsgarantiordning

Tilskudd i tillegg til innbyggertilskuddet - regionalpolitikken

Vurdere behovet for tilskudd utover innbyggertilskuddet

- Hvilke samfunnsutfordringer og mål skal tilskuddet møte?

Vurdering av dagens tilskudd

Vurdere prinsipper for regionalpolitiske tilskudd

Vurdere konsekvenser av ulike innretninger

Skatt og skatteutjevning

Drøfte avveining mellom hensyn til lokal forankring og behov for utjevning av skatteinntekter

Vurdere hvilke prinsipper som bør ligge til grunn for skatteelementene og utformingen av disse

Faglig og prinsipiell vurdering av hvilke skatter som bør utjevnes

Forslag til utforming av skattelementene og belyse konsekvenser av ulike innretninger

Utgiftutjevningen (kompensasjon for ufrivillige kostnadsforskjeller)

Hvilke prinsipper bør ligge til grunn for utgiftutjevningen?

- Prinsipper for valg av kriterier

Hvilke sektorer bør inkluderes og hvilke sektorer bør få egne delkostnadsnøkler?

Faglig gjennomgang av kostnadsnøkkelen

- Metodevalg
- Datagrunnlag
- Ny forskning og utredning
- Stordriftsfordeler og smådriftsulemper
- Frivillige vs. ufrivillige utgifter
- Hvilke kostnader skal inngå?

Innspill som er kommet til utvalget

- Skriftlige innspill fra kommuner, kommunegrupper, organisasjoner og enkeltpersoner
<https://nettsteder.regjeringen.no/inntektssystemutvalget/>
- Digitale møter med regionale Kommunedirektørutvalg høsten 2021
- Digitale møter med politisk/administrativ ledelse i kommuner i alle regioner (medio februar 2022).
- Møte med enkeltkommuner ifm. utvalgsmøter

Innspill som er kommet til utvalget

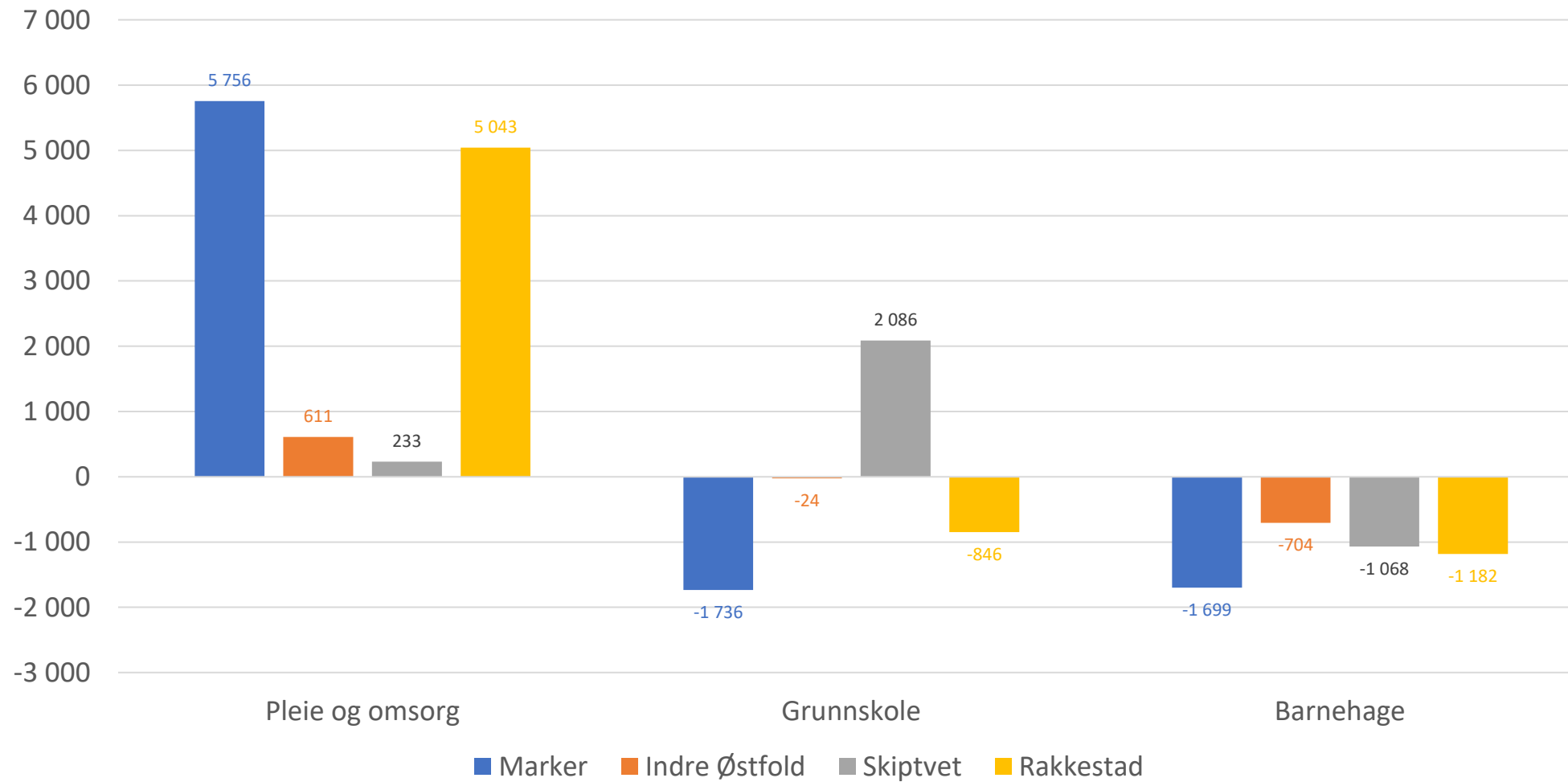
- Noen tema i innspillene:
 - Samspillet mellom inntektssystemet og refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester
 - Turistkommuner, gjesteinnbyggere
 - Inntektsutjevningen, sterkere utjevning - erstatte skatteinntekter med rammetilskudd
 - Holde fast på dagens prinsippt om at lokalsamfunnene får en andel fra den lokale verdiskapningen basert på naturressurser
 - Delkostnadsnøkkel for barnevern og sosial er for lite treffsikker
 - Kriterier i utgiftutjevningen, rus-/psykiatridiagnoser, kriterier fra folkehelseprofil
 - Kommuner med svak befolkningsutvikling
 - Kommunale kostnader knyttet til samisk språk

Ekstra – i tilfelle spørsmål

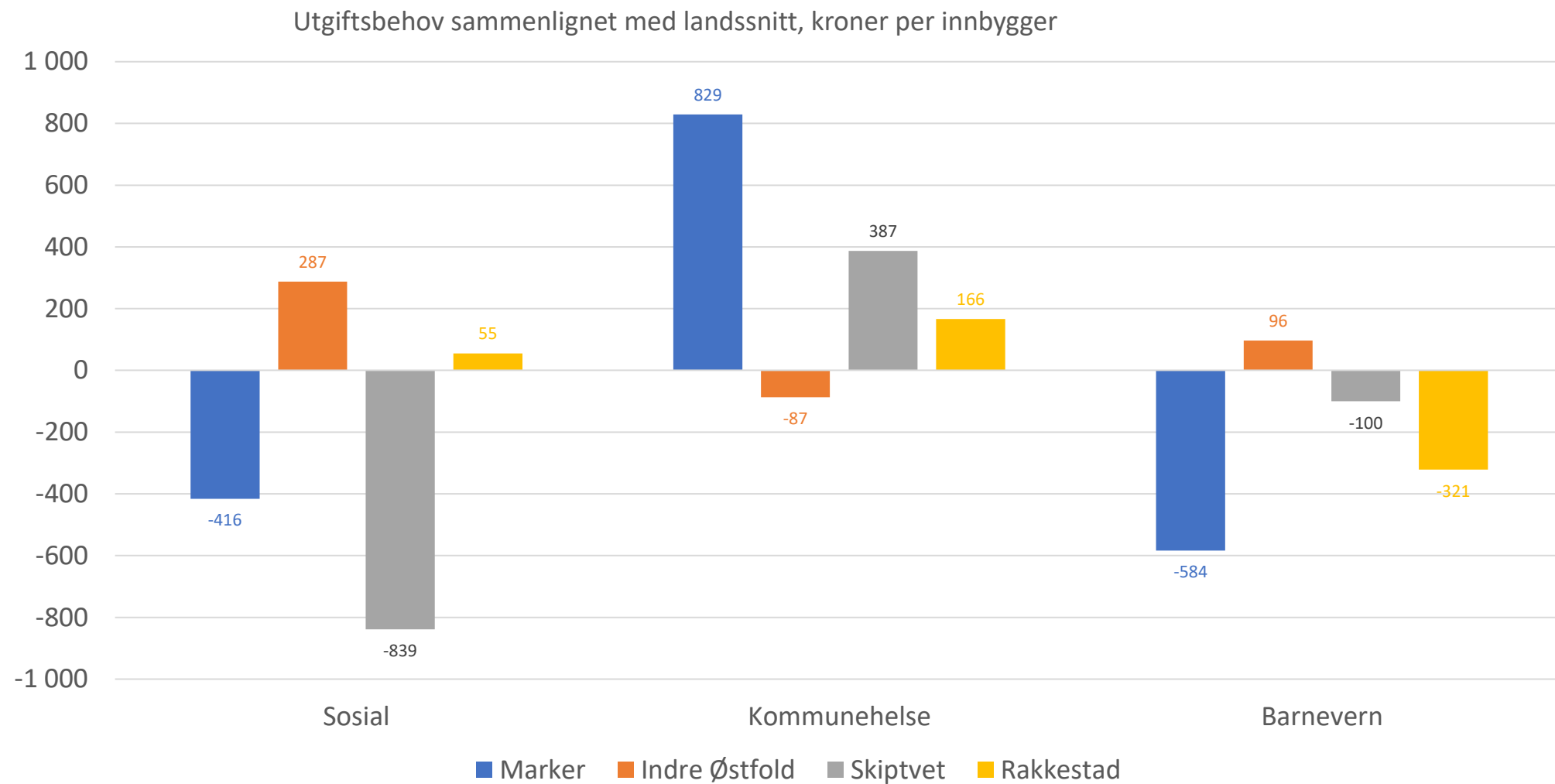

Utgiftsutjevningen Indre Østfold

Utgiftsbehov sammenlignet med landssnitt, kroner per innbygger

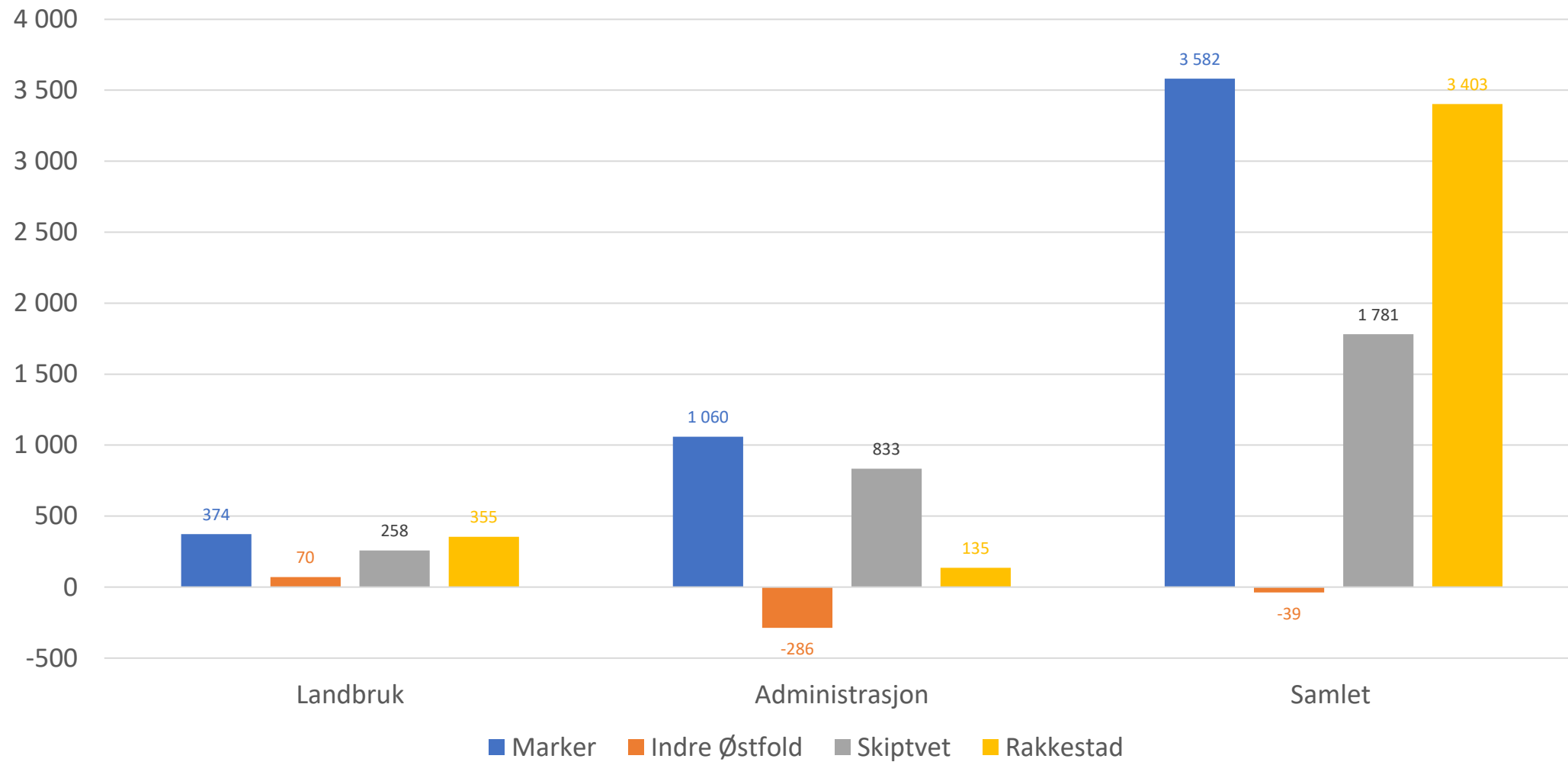

Utgiftsutjevningen Indre Østfold

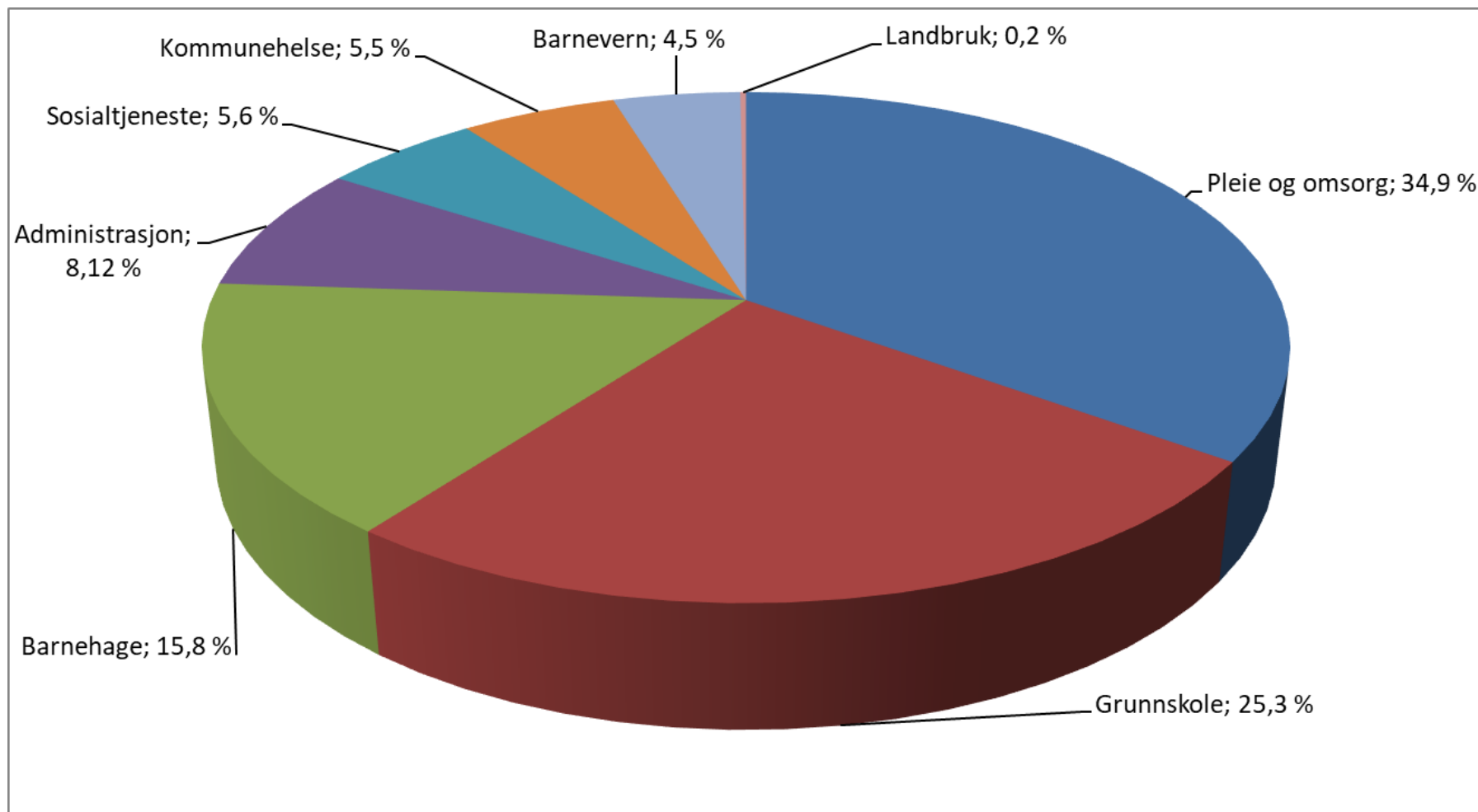

Utgiftsutjevningen Indre Østfold

Utgiftsbehov sammenlignet med landssnitt, kroner per innbygger

Tjenesteområdenes andeler av kostnadsnøkkelen i 2022

Samlet utgiftsnivå for disse sektorene er for 2022 utgjør i alt 319 mrd. kroner